

**Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології**

**Національний центр судових експертиз при
Міністерстві юстиції Республіки Молдова
Одеський науково-дослідний інститут судових
експертиз Міністерства юстиції України**

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА»

27 листопада 2025 року, місто Одеса

**EXPERT SUPPORT IN THE INVESTIGATION OF
ORGANIZED CRIME:
INTERNATIONAL EXPERIENCE AND NATIONAL
PRACTICE**

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

27 November 2025

*Odesa
2025*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 9 від 24 листопада 2025 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №9 від 1 грудня 2025 року)*

Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика: збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. м. Одеса, 27 листоп. 2025 р. / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, Д. Колодін, А. Колодіна, Л. Аркуша та ін.]; Нац. ун-т Одеськ. юрид. акад. кафедра криміналістики, суд. експертиз та поліграф.; Нац. центр суд. експерт. при Міністер. юстиц. Респуб. Молдова; Одеськ. Наук.-дослідн. ін-т суд. експер. Міністер. юстиції України. Одеса: НУ «ОЮА», 2025. 450 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика», в якій взяло участь понад 100 науковців і практиків з України та інших держав Європи. Представлено актуальні дослідження обговорень таких наукових і практичних проблем, як: експертне забезпечення протидії окремим видам організованої злочинності; використання спеціальних знань та експертне забезпечення розслідування організованої злочинності в умовах збройного конфлікту; міжнародна співпраця у сфері експертного забезпечення протидії організований злочинності: досвід та практика; інформаційне забезпечення правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинною діяльністю; інноваційні технології та сучасні методи розслідування у протидії організованій злочинності; кримінально-правові, кримінально-процесуальні та кримінологічні проблеми забезпечення протидії організованій злочинності.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та високий рівень академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2025
© Автори статей, 2025

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 9, November 24, 2025)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 9, December 1, 2025)*

Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 27 November 2025) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, D. Kolodin, A. Kolodina, L. Arkusha et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine. Odesa:NU«OLA», 2025. 450 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice», which brought together over 100 scholars and practitioners from Ukraine and other European countries. The materials address urgent scientific and practical issues, such as expert support for combating specific types of organized crime; the use of specialized knowledge and expert support for investigating organized crime during armed conflict; international cooperation in forensic support for combating organized crime; information support for law enforcement in countering organized criminal activity; innovative technologies and modern investigative methods; and criminal law, criminal procedure, and criminological issues in ensuring effective counteraction to organized crime.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high-quality academic contributions, and strong adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations, and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2025
© Authors of articles, 2025

Олександр ЧЕРНОВ

КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ МЕХАНІЗМІВ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ)
НЕЗАКОННО ОДЕРЖАНИХ КОШТІВ ОРГАНІЗОВАНИМИ ГРУПАМИ І ЗЛОЧИННИМИ
ОРГАНІЗАЦІЯМИ ТА ОЦІНКА МОЖЛИВОСТЕЙ СУДОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ
ЩОДО ЇХ ВИКРИТТЯ.....307

Секція 5

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СУЧАСНІ МЕТОДИ
РОЗСЛІДУВАННЯ У ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ
ЗЛОЧИННОСТІ.....312**

Борис БАБІН

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА: ВИКЛИКИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ Й
СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ.....312

Андрій БАТІГ

ПЕРЕДУМОВИ ТА ПІДГОТОВКА ДО ІНТЕГРАЦІЇ АІ В СУДОВУ ЗАЛІЗНИЧНО-
ТРАНСПОРТНУ ЕКСПЕРТИЗУ.....316

Юлія ГРЕСЬ

БІОМЕТРИЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБИ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ
ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....319

Вікторія ГРИНЕВИЧ

ПОЛІГРАФ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНКИ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНАХ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ
ЗЛОЧИННІСТЮ.....325

Денис КОЛОДІН, Анна КОЛОДІНА

ВИДИ ТА НАПРЯМИ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ
ШАХРАЙСТВ, ВЧИНЕНИХ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ
ЗАСОБІВ.....330

Каріна ЛУКАЩУК

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СУДОВО-ЕКСПЕРТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ:
ВИКЛИКИ ДЛЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ.....336

Ірина ПИШНЕНКО

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПОСТКРИМІНАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ЯК
ІНСТРУМЕНТ РОЗКРИТТЯ ЗЛОЧИНІВ НАСИЛЬНИЦЬКОЇ СПРЯМОВАНOSTІ.....340

Дмитро ХАМУЛА

АТРИБУЦІЯ МОДЕЛЕЙ КАХЕЛЬНИХ ПЕЧЕЙ ТОВАРИСТВА М.С. КУЗНЄЦОВА:
ПОРІВНЯЛЬНИЙ ТА ІКОНОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ІЗ ПРОДУКЦІЄЮ «АРАБІА»,
«РЬОСТРАНД» ТА ФАБРИКИ ВІЛЬГЕЛЬМА АНДСТЕНА.....344

Віктор ШЕВЧУК

ІННОВАЦІЙНІ КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННИЙ
ДІЯЛЬНОСТІ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ВОЄННИХ ЗАГРОЗ.....349

Гриневич Вікторія

*в.о. директора Центру поліграфологічних досліджень та тестування, асистент
кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології
Національного університету «Одеська юридична академія»,
м. Одеса, Україна*

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-2347-5629>

електронна адреса: vkgrem@gmail.com

**ПОЛІГРАФ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНКИ ДОБРОЧЕСНОСТІ У
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ
БОРотьБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ**

В тезах розглянуто застосування поліграфа як допоміжного інструмента оцінки доброчесності персоналу правоохоронних органів. Показано, що внутрішні ризики, зокрема корупція, витік службової інформації та зв'язки співробітників із організованими злочинними групами, істотно впливають на результативність оперативно-розшукової діяльності. Обґрунтовано, що поліграф підвищує рівень внутрішньої безпеки у разі його використання в межах стандартизованих процедур, з обов'язковими вимогами до якості записів та подвійною експертною оцінкою. Проаналізовано правові, етичні й методичні аспекти застосування поліграфа, визначено його практичну користь для зміцнення спроможності правоохоронних органів у протидії організованій злочинності.

Ключові слова: поліграф, доброчесність, правоохоронні органи, організована злочинність, внутрішня безпека, перевірка персоналу, службові розслідування.

Hrynevych Viktoria

*Acting Director of the Center for Polygraph Research and Testing,
Assistant Professor of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations
and Polygraphology,
National University «Odesa Law Academy», Odesa, Ukraine*

**POLYGRAPH AS A TOOL FOR ASSESSING INTEGRITY IN LAW
ENFORCEMENT AGENCIES AND ITS IMPACT ON THE EFFECTIVENESS
OF THE FIGHT AGAINST ORGANIZED CRIME**

The abstract discusses the use of polygraphs as an auxiliary tool for assessing the integrity of law enforcement personnel. It shows that internal risks, in particular corruption, leakage of official information, and employees' ties to organized criminal groups, significantly affect the effectiveness of operational and investigative activities. It is argued that polygraphs increase internal security when used within standardized procedures, with mandatory requirements for the quality of recordings and double expert

evaluation. The legal, ethical, and methodological aspects of polygraph use are analyzed, and its practical usefulness for strengthening the capacity of law enforcement agencies to combat organized crime is determined.

Key words: polygraph, integrity, law enforcement agencies, organized crime, internal security, personnel screening, official investigations.

Організована злочинність залишається одним із найнебезпечніших викликів для національної безпеки. Ефективна протидія їй залежить не лише від якості оперативно-розшукової та слідчої роботи, а й від рівня внутрішньої стійкості правоохоронних органів. Будь-які прояви недоброчесності, витік інформації або корупційні ризики послаблюють державні інституції та створюють сприятливі умови для діяльності злочинних угруповань.

Одним із інструментів зниження таких ризиків є поліграф. Його застосування дає можливість підвищити рівень внутрішнього контролю, зменшити невизначеність під час кадрових рішень та підтримувати дисципліну і відповідальність у роботі з інформацією обмеженого доступу. Проте ефективність поліграфа залежить від дотримання методичних стандартів, етичних норм і правових вимог.

Поліграф використовується у світовій практиці як допоміжний засіб, який сприяє зниженню ризиків недоброчесності серед персоналу, що має доступ до чутливої інформації або виконує завдання підвищеної важливості. Його перевага – можливість виявлення прихованої інформації, неочевидних ризиків або фактів, які не завжди можна ідентифікувати іншими методами.

Наукові дослідження підкреслюють, що ефективність поліграфа визначається поєднанням технічних параметрів, кваліфікацією фахівця та психологічним станом особи, яка проходить тестування. Саме тому процедура має проводитися в умовах, які мінімізують спотворення фізіологічних показників та забезпечують стабільність вимірюваних реакцій [4].

У контексті правоохоронних органів поліграф не може розглядатися як доказовий засіб. Його роль – частина комплексної оцінки, що включає службовий аналіз, вивчення документів, психологічне тестування, перевірку стилю поведінки та інші методи. В окремих випадках, передбачених процесуальним законодавством, поліграф може бути використаний у складі судової психологічної експертизи, однак його результати мають ймовірнісний характер і не визнаються самостійним доказом.

Згідно з українським законодавством, застосування поліграфа не врегульоване окремим спеціальним законом, однак ця практика має відповідати вимогам нормативно-правових актів, що регулюють захист персональних даних, інформаційну безпеку та засади національної безпеки [2,3,5]. Крім того, окремі галузеві акти (наприклад, Закон України «Про Національну поліцію» та внутрішні інструкції НАБУ та ДБР) прямо передбачають можливість поліграфної перевірки кандидатів або співробітників за умови надання інформованої згоди [6,7,8]. У

цьому контексті поліграф використовується як допоміжний інструмент оцінки, а не як джерело доказів, що визначає ключові правові орієнтири його застосування.

Основними принципами, яких необхідно дотримуватися, є добровільність та інформована згода особи, що проходить тестування, а також чітка відповідність процедури визначеній і задекларованій меті. Процес має виключати будь-які форми дискримінації та забезпечувати правильну обробку, зберігання і захист персональних даних відповідно до чинного законодавства. Висновок поліграфолога не може розглядатися як самостійний доказ у правових процедурах, а використовується виключно разом з іншими матеріалами, що підсилює вимогу комплексного та зваженого підходу до ухвалення управлінських рішень.

Такий правовий підхід забезпечує баланс між потребами безпеки та дотриманням прав людини, встановлює чіткі рамки допустимості й підвищує легітимність використання поліграфа у правоохоронній діяльності.

Етичні стандарти передбачають прозорість процедури, коректність формулювання запитань, відсутність психологічного тиску та забезпечення належних умов проведення тестування.

Для забезпечення достовірності та відтворюваності результатів поліграфного тестування необхідно дотримуватися низки методологічних вимог. Насамперед важливо проводити попередню оцінку стану особи, звертаючи увагу на фізичну і емоційну втому, дію медикаментів, рівень стресу та інші чинники, здатні спричинити артефакти запису. Не менш значущим є використання стандартизованих протоколів, що мінімізують варіативність між підрозділами та забезпечують єдність методичних підходів. Важливою складовою є перевірка технічної придатності запису, включно зі стабільністю роботи датчиків і якістю фіксації фізіологічних реакцій, оскільки порушення цих параметрів знижують інформативність результатів.

Додаткової надійності процес набуває завдяки впровадженню подвійного контролю висновків, коли матеріали повторно аналізуються іншим кваліфікованим фахівцем. Для системної оцінки якості застосовують кількісні показники, серед яких узгодженість висновків поліграфологів, частка процедур, що вимагають повторного проведення, та статистика технічних помилок. Сукупність цих вимог формує прозорий і керований процес тестування, підвищує валідність отриманих даних і знижує ймовірність помилкових інтерпретацій.

Організовані злочинні групи активно застосовують корупційний вплив, психологічний тиск, погрози та фінансові стимули з метою отримання службової інформації або встановлення контрольованого впливу на окремих посадових осіб. За таких умов поліграф посідає важливе місце у системі внутрішнього контролю правоохоронних органів, оскільки дає змогу своєчасно ідентифікувати приховані контакти співробітників із представниками кримінального середовища, попереджати витoki інформації, а також здійснювати об'єктивну оцінку ризиків під час надання доступу до оперативних матеріалів. Його застосування підсилює доказову базу службових розслідувань у випадках підозри зловживань або

неналежного виконання обов'язків. Додатковим ефектом є формування у персоналу усвідомлення невідворотності контролю, що дисциплінує і знижує мотивацію до неправомірних дій. Сукупна дія цих факторів сприяє зменшенню кількості внутрішніх інцидентів, підвищує рівень службової дисципліни та підсилює інституційну стійкість правоохоронних органів до деструктивного впливу організованих злочинних угруповань.

Застосування поліграфа як інструмента оцінки доброчесності у правоохоронних органах є важливою складовою системи запобігання корупційним ризикам і внутрішнім загрозам. За умови дотримання правових, етичних і методичних стандартів поліграф сприяє зменшенню ризиків корупційного впливу та витоку службової інформації, підвищує достовірність кадрових рішень, зміцнює інституційну спроможність органів у протидії організованих злочинності та формує в персоналу чітке розуміння відповідальності й невідворотності контролю. Це підсилює довіру до результатів службових перевірок та підвищує загальну ефективність внутрішнього нагляду.

Поліграф не є універсальним або самодостатнім рішенням і не може замінити повноцінне оперативне чи слідче розслідування. Проте його інтеграція в систему багаторівневого контролю доброчесності істотно підсилює безпекові можливості правоохоронних органів та сприяє більш ефективній протидії організованих злочинності.

Перелік використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14>.
2. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2297-17>.
3. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2469-19>.
4. Психологічне забезпечення Збройних Сил України : навчально-методичний посібник / за заг. ред. В. Клочкова. Київ: Центр учбової літератури, 2024. 282 с.
5. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2657-12>.
6. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/580-19>.
7. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1698-18>.

Section 5. Innovative technologies and modern investigation methods in combating organized crime

8. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12.11.2015 № 794-
VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/go/794-19>.